

1945

Situácia na frontoch

Boje na všetkých frontoch zrejme poukazovali na víťazstvo Červenej armády nad Nemcami. Fronta sa prítiahla do blízkosti obce. V mrazivých dňoch, okolo Vianoc, bolo počuť dunenie z okolia Levíc, kde sa ČA pevne usadila a pripravila sa na posledný zápas. Silný nápor ČA z predmostia Baranov, veštil v polovici januára 1945, podobný nápor od Hrona.

Oslobodenie

V druhej polovici marca 1945 začal sa znovu boj ČA s Nemcami v Maďarsku a na Pohroní. Všetci sme cítili už vtedy skoré oslobodenie. Nemecké vojsko rýchle ustupovalo, zanechávajúc za sebou nesmierne škody. Medzi Rišňovcami a Alekšincami boli aj tankové prekážky a spojovacie zákopy, ktoré budovali naši občania a v ktorých sa Nemci usadili a zakopali. Ale v noci z 31. marca 1945 na 1. apríla 1945, cez veľkonočné sviatky, obsadila ČA celú obec. Nepomohol ani odpor Nemcov v blízkom okolí, lebo leteckou posilou boli Nemci zahnaní. Počas priebehu bojov v Alekšinciach najväčšmi trpela časť dediny Žomboch. Pri prechode frontu bola len jedna z civilných osôb ranená, Františka Bališová, na Žombochu.

Vítanie ČA

Prišiel čas, keď sa spojil brat s bratom a nebolo sily, ktorá by ich premohla. Náš ľud s radosťou vítal našich Červenoarmejcov, zo širokých ruských nív a podával s láskou svoju pravicu víťaznému hrdinovi ČA, na znak jednoty a sily Slovanstva.

Exhumácia

Podľa výpovedi Antona Turzu bolo v tunajšej obci exhumovaných 20 vojakov ČA. Do našej obce boli privezené pozostatky padlého partizána Jozefa Vanču, ktorý už druhý padol v tejto vojne, v boji za naše oslobodenie, z našej obce. Slávnostným spôsobom sa rozlúčili miestni obyvatelia s nebohým. Dôstojnosť rozlúčky zvyšovala i účasť vojenskej posádky z Hlohovca.

Vojnová škoda

Počas pobytu Nemcov, pred ich ústupom, cez front a po prechode frontu, boli spôsobené škody na živom a mŕtvom inventári občanov. V celku škody spôsobené nemeckou armádou, boli oproti škodám spôsobených ČA, dosť veľké. Celková vojnová škoda spôsobená občanom Alekšinciem nie je vyčíslená.

Prvý Národný výbor

Prvý národný výbor v tunajšej obci, podľa údajov Antona Turzu, založila rodina Urcikánových v súkromnom byte, kam povolali svojich ľudí, bývalých agrárnikov. Presných záznamov o tomto NV niet, lebo sa nevedli.

Druhý Národný výbor

Druhý NV bol založený 16. apríla 1945, voľbou občanov, za prítomnosti s. Jozefa Slobodu, delegáta ONV. Trvanie tohto výboru bolo krátke, lebo za niekoľko dní bola prevedená nová voľba stáleho NV. Aj o tomto NV niet záznamov.

Tretí Národný výbor

Bol zvolený 22. apríla 1945, riadne prevedenou voľbou všetkých občanov bez rozdielu straníckej príslušnosti, za prítomnosti delegáta ONV, Jozefa Slobodu.

Anton Turza, predseda (KSS)

Štefan Urcikán, podpredseda (DS)

František Novosad, pokladník (bezpartajný)

Gejza Prachár, tajomník (KSS)

Členovia:

Július Halmeš (DS)

Ferdinand Komarňanský (KSS)

Vincent Krivošík (KSS)

Ľudovít Halmeš (DS)

Ľudovít Valo (KSS)

Anton Bulla (DS)

Kornel Zajko (KSS)

Ján Ryšavý (KSS)

Alexander Gudába (KSS)

Silvester Timoracký (KSS)

František Valent (KSS)

Michal Vatera KSS)

Jozef Huba (KSS)

Anton Lačný (KSS)

Závodné výbory

Aj na Štátnych majetkoch a Biskupskej správe boli utvorené závodné výbory.

Hospodárske pomery

V tomto roku, hneď po skončení vojny, sa aj u nás prevádzala v rámci výstavby vojnou poškodených budov oprava budovy, v ktorej je umiestnená škola.

Jarné, žatevné práce boli prevedené a otázku poťahov, potrebných pre riadne obrobenie pôdy, riešil s úspechom NV. Tunajšia obec dodáva mlieko do Bratislavy. Stav hydiny je veľmi zlý, lebo už viac mesiacov sa vyskytuje mor. Úroda zemiakov bola v tomto roku veľmi malá, pre veľké suchá.

Pohotovosť v obci

Počas prechodu vojsk sa riadne a pravidelne konala vo dne i v noci pohotovostná služba, takže sa predišlo zbytočným neprítožnostiam. Do tejto služby zapojené bolo všetko obyvateľstvo tunajšej obce mužského pohlavia vo veku 18- 50 rokov.

Založenie MO KSS

Hneď po založení NV, bolo založené miestne vedenie KSS. Zloženie tohto je nasledujúce:

Anton Turza, predseda

Vincent Krivošík, podpredseda

Jozef Cabala, pokladník

Gejza Prachár, jednatel'

Jozef Turza, organizačný referent

Michal Vatera, kultúrny referent

Populácia

Úbytok obyvateľstva nastal o malé percento, následkom odchodu niekoľkých rodín na práce do Čiech.

Kultúra

Za ťažkých materiálnych podmienok, začalo sa po šesť mesačnej prestávke v novom duchu a s novým elánom, vyučovanie na škole.

Pre rôzne príčiny, rázne organizačného a pracovného, kultúrny život nemohol v tomto roku vykazovať nejaké zvláštne výsledky. V tomto roku sa iba utvárala a pripravovala pôda pre kultúrny a ideologický život občanov. No občania hrdo sa zúčastňujú rôznych schôdzok a manifestácií. Aj na „Deň víťazstva“ 9. mája sa miestni obyvatelia pod vedením s. Antona Turzu zúčastnili verejnej celookresnej oslavy a manifestácie za víťazstvo a mier v Hlohovci. Podobne tomu bolo aj na 1. mája.

Na miesto riaditeľa školy Jozefa Cabalu, ktorý odišiel za osvetového inšpektora do Štúrova, nastúpil Gejza Prachár. V tomto školskom roku bola otvorená novozriadená Stredná škola v Rišňovciach, do obvodu ktorej patrila i tunajšia škola. Odchodom žiakov 6.- 8. postupového ročníka bola zredukovaná na štvortriednu školu s piatimi ročníkmi.

Údaje od 1. januára do 31. januára 1945 týmto uzatváram.

V Alešinciach 22. februára 1950.

Jolana Malá

Obecný kronikár